

POETAS ARDARESOS

Angheleddu Ara

Angheleddu Ara naschet in Àrdara su 19 de Frearzu de su 1930 dae Billianu Ara e Peppa Sechi. Ùrtimu de 5 fijos passat sa pitzinnia e sa gioventura in sa bidda sua fatende su traballu de su pastore finas a sos binti annos. In sos primos annos '50 intrat in sa politzia e istrallocat a Roma. Restat in s'arma pro duos annos ma a cajone de una malattia devet recuire a bidda.

In su mentres chi istat in Roma istùdiat e custu li permitit, da chi recuit a Àrdara, de traballare in su Munitzipiu comente impiegadu comunale. In su 1958 cojuat cun Forica Petretto e in su 1959 istrallocat cun sa famiglia a Uddusò.

In su 1965, a pustis de àere bìnchidu unu cuncursu istrallocat una borta pro semper a Grugliasco, in provìntzia de Torinu in ue at a restare finas a cando morit su 25 de su mese de Làmpadas de su 2012 a s'edade de 82 annos.

Su babbu Billianu, l'at lassadu in erèntzia sa vena poètica. In su 1958 in occasione de s'afidu cun Forica, su babbu Billianu Ara at cumpostu e cantadu “sa moda” pro salutare su fizu chi fiat lassende pro semper sa domo sua pro si fàghere una famiglia. Angheleddu Ara at rispostu cun “Su modellu ses revessu cumpostu in risposta a sa moda de Billianu Ara de su 28 de Cabidanni de su 1958”. In totu sa vida sua at iscritu unu muntone de poesias in limba.

Tra totu ammentamus su soneto pro sa morte de sa sorre Toia Ara “Su sete de Làmpadas”, sa dèdica a sa Mama “Mama mia cara”, unu saludu a s'amada bidda “Àrdara” e unu donu a su frade Antoni Ara connotu Tuconi “Pro Antoni Ara”.

POETAS ARDARESOS

Òmines sàbios e traballadores
ospitales, gentiles e de manera
de paràula frimma e de onore.
Sas fèminas in domo faineras
pobiddas galanas in amore,
sunt fideles, costantes e sintzeras.

Los protegit che mama premurosa
ogni die, ogni ora e in ogni istante,
si nde bidet calicunu titubante
chi est perdende s'istrada luminosa.
L'illuminat sa mente tenebrosa
e a Deus lu torrat trionfante.

Angheledda Ara

Sos versos.

Àrdara

Àrdara collocada in un'altura
tenet variopintas campagnas
s'ispiegat in una pianura
chi si perdet a oju in sa montagna
A sa bellesa de sa "Madre Natura"
sa bontade de sa zente s'acumpagnat
Sintzera chena pijas nen magagnas
Forte, assentida in sa disaura.

Sa mama de Deus b'at sa dimora
dae ogni abitante venerada
L'ant fata de su Regnu protetora
e l'ant reina incoronada
ogni aldaresu de intro o de fora
la tenet in sinu collocada;
l'ant elègida issoro avocada
e issa los protegit a ogni ora.

POETAS ARDARESOS

Sos versos.

Sos Giùighes
de Turre.

Sos giùighes de Turre in cuss'ora
ti ant proclamadu capitale.
De su giudicadu primiera,
t'ant fatu tzitade printzipale.
Totu canta sa Corte Giudicale
at vividu inoghe totu intrea
dae cussos tempos sa zente aldaresa
ereditadu at sa nobilesa.

Sa nobilesa l'azis in erèntzia
in sinu la tenides imprimida
sintzeros, generosos de naschida
galanos, portentosos de presèntzia;
mastros in su vivere sa vida
de s'intelletu sos frutos licantzos
logrades e bos ammirant sos istranzos.

Sos istranzos bos ammirant totus
cun riverèntzia totus bos rispetant
s'insinzamentu bostru s'isetant
pro sa bona creàntzia chi azis connotu
pro ghia in sa vida e de annotu
su bostru portamentu interpretant
De totu cantu faghent tesoro
ca nobilitat s'ànimu issoro.

Sas intragnas de Micheli Zanche
non las tenet nemmancu un'aldaresu
non netzèssitat chi mancu unu s'afranchet
proite s'ànimu issoro est illesu
in de badas su diàulu a Malebranche
pro seculos indonu nd'at atzesu
cun amore sintzeru e cun sorrisu
los ant acoltos semper in Paradisu.

Adelàsia fèmina isfortunada
onore e bantu de tempus passadu
Contra su Vaticanu ses andata
e s'amàbile Entzo t'at leadu
Pro cussu s'iscomùnga t'ant dada
e t'ant de sos benes ispozada
At passadu sa vida cun dolore
ma a s'interessu chirriadu at s'amore.

Angheleddu Ara

POETAS ARDARESOS

Gosomo Masala

Sa vida:

Gosomo Masala naschet in Àrdara (SS) su 5 de su mese de Triùlas de su 1907 dae Giuanne Antoni Masala e Antonia Ribichesu. A Gosomo sa fàmilia lu peseit cun bona educatzione, e isse, forsis in chirca de una vida prus ìntima, s'acurtzieit a sos tratos prus religiosos e profundos de sa vida, forsis, puru gràtzias a s'iscola catòlica sighida in su Seminàriu de Otieri, chi dae sas elementares che l'at giutu finas a sos primos annos de su Ginnàsiu.

Sos bisonzos familiares de su traballu, chi tando fiant fundamentadu de sa vida, fateint torrare Gosomo pro semper a su traballu de su pastore. In su 1927, a s'edade de binti annos, Gosomo tucheit pro su servìtziu de leva militare a Cècina, in provìntzia de Livorno, in sa base militare logìstica de addestramentu de Cècina Marina, comente sordadu de Cavalleria.

In su 1939, a cajone de sa segunda guerra mondiale, Gosomo est giamadu in servìtziu militare a Casteddu, pro fàghere servìtziu in sa caserma Ederle de Calamosca, benzende a pustis istrallocadu a Santu Antiogu. In su matessi annu resessit finas a cojuare cun Maria Frantzisca Rosas.

A pustis de su coju, Gosomo e Maria Frantzisca istrallocheint dae Àrdara a Piaghe, finas a su 1952 cando ant àpidu sa possibilidade de torrare a bidda issoro dae su momentàneu istrallocu piaghesu.

POETAS ARDARESOS

Sa passione pro sa poesia:

Sa passione pro sa poesia in rima, in Gosomo Masala est comintzada giai in sa giòvana edade, forsis sighende s'esèmpiu de su babbu, chi amaiat a iscriere versos. Ponzeit a manizu sa passione sua contende in versos s'istòria de Àrdara, capitale de su Giuigadu de Torres. iscrieit su catechismu in logudoresu, gasi comente l'insinzaiant cando fiat minore e tantos àteros iscritos chi faeddant de sa vida sua de ogni die, de sas persones connotas, de sa vida polìtica de sa biddu sua e de su primu tzitadinu Giampaolo Nuvoli.

S'interessu pro sos versos suos, in sa biddu de Àrdara est crèschidu pro su caràtere istòricu de sas poesias suas, ligadas siat a s'istòria medievale de Itàlia e siat a cussa Sarda de su Giuigadu de Torres. Un'esèmpiu est su chi nos contat de Barisone, frade de Adelàsia de Torres, ochidu dae Michele Zanche, òmine a servìtziu de Federico II de Svèvia, pro li leare su logu.

Su fizu de Federico II, Re Enzo de Svèvia, diventet maridu de Adelàsia e in custu modu s'istòria medievale prus connota si cumbinat in istrintu cun cussa pagu connota de sos Giuigados nostros de Sardigna. Pro finire, totu su tempus lìberu, massimamente a mannu, Gosomo lu dedicheit a s'istùdiu e a s'iscritura in versos, prenende pabios iscritos a manu, in una intimidade pròpia, chi isse etotu contat in sos versos chi s'ghint, fatos pro sa presentada de su liberettu de Adelàsia de Torres.

Gosomo Masala

POETAS ARDARESOS

Cando mi sento de ànimu serenu
mi tratenzo iscriende in taulinu,
non mi tratenzo cun tatza de binu
e non mi curo de su male anzenu,
fato sas cosas mias sentza frenu
uso respetu a ogni tzitadinu:
saludo a totus e uso riverèntzia
e mi sento trancuillu in sa cussèntzia

Cando fio pitzinnu laghinzaju
in sas terras giamadas “Piricone”
giai cumponia mutos e cantone
corcadu a mata a terra in su meraju
pensende e iscriende adaju adaju
a segundu sa mia opinione
e da chi fatas fiant a totu brama
las cantaio su note in fatu a s’ama.

Cantaio su note in paschidorza
cando s’ama ferrada fit isparta
cantaio trancuillu a boghe arta
chi insurdaio totu sa cussorza
a taldu torraio a colcadorza
ca fit cundenna sentza fàghere farta
e che daiat semper a s’impuddile
a cando a recuire a su cuile.

Cantaio isperende in sa fortuna
in cussa amena e sòlita campagna
e de mi dare Deus pro cumpagna
una fidele e grazziosa bruna
e suta sos riflessos de sa luna
pro me gia fiat delitzia e cucagna
in sa ditzosa e in s’aversa sorte
e de m’èssere fidele finas a morte.

Cando in sa note giara e serena
cuntemplaia sos astros de s’aera
e preghende cun s’ànima sintzera
a oju fissu a sa luna piena
pensende a sos chi fint in terra anzena
e disagiados de ogni manera
pregaia sintzeru dae coro
torrare sanos a domo issoro.

Pensaia in su futuru e avenire
su chi Deus m’aerat riservadu
e a chie fit prus fortunadu
de sa vida presente a si godere
ca mancu a fundu podia drommire
non mi che aeret sa roba brincadu
ca si esseret sutzessu carchi borta
babbu m’aiat comadu sa costa

Tola Pitzinna 1928

Gosomo Masala

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

Nanneddu Chighine

Sa vida

Nanneddu Chighine naschet in Ìtiri Fusti Alvos su 15 de Frearzu de su 1909 in una famiglia numerosa, difatis isse est su de oto de ùndighi fijos de Mateu e Maria Mameli. Agabbada s'iscola elementare, s'impignat in fainas de massaju e a pustis de tzeracu pastore.

Famadas sunt sas disputas in poesia fatas in gioventude cun sos amigos, ma acabadu su Servitziu Militare si nche torrat a sas fainas de sa campagna e comintzat a cantare in poesia in manera prus fitiana, e fitianos sunt finas sos abbojos in sas festas, in ue ponet in proa sas calidades suas de poeta “a bolu”.

In peristantu si cojuat cun Maria Frantzisca Pinna de Turalva e benit giamadu a cumbàtere in sa Segunda Ghera Mundiale, ma est cungedadu in su 1942 pro sa nàschida de su de bator fijos. A ghera finida s'aposentat in Turalva e torrat a s'impignare cun cumpetèntzia e valore in sos traballos de campagna, mentres sa muzere traballat in sas Ferrovias de s'Istadu cun sa cualifica de “assuntore”.

Pro custu motivu, pro totu sa familia est unu anda e torra de continu in sas cantoneras de Turalva, Mores, Abbasanta, Aristanis e Sant'Anna. In su 1966 disterrant a Como in ue istant e traballant sete de sos oto fijos. Oramai mannu, Nanneddu s'impignat a fàghere su guardianu pro una sotziedade farmaceutica. Bivet cun suferèntzia manna su fatu de nch'èssere a tesu dae sa Sardigna, finas a cando morit su 9 de trìulas de su 1978.

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

Nannettu Chighine

Ogni tantu, cando lu giamant, torrat cuntentu a leare parte a sas garas de poesia. Sa poesia iscrita de Nannettu Chighine, produida de continu in su matessi tempus de s'atividade de poeta a bolu, at una "fortza pensamentosa de pregadorias solitàrias", de chie bivet unu raportu cun sa natura in sintonia cun su passare de su tempus, repitidu dae su mudare de sas istajones e dae su fàghere de ogni die, chi est sa vida de sas comunidades nostras.

Su Prèmiu Literàriu chèrfidu dae sa zente de Ìtiri Fusti Alvos e sa publicatzione de su lìberu "Boghes de una 'ia" imprentadu dae "Su Torchieto" de Otieri, a cura de Tore Tedde e cun s'aberta de Nenardu Sole, ant fatu a manera de nde avalorare sa poesia e de nde bogare dae s'ismèntigu sa figura de Nannettu Chighine.

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

Sos versos. A Itireddu

Itireddu est sa bidda collocada
in pees de un'antighissimu vulcanu,
in unu bellu situ solianu
treghentos e sèighi metros elevada.

De vulcànica pedra fraigada,
guasi tota in amenu pianu,
ue produet binu, late e ranu
sa fèrtila campagna traballada.

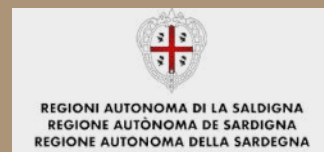
Itireddu est sa bidda collocada
in pees de un'antighissimu vulcanu,
in unu bellu situ solianu
treghentos e sèighi metros elevada.

Sos abitantes suos tenent cura
de cunservare s'indule ospitale
a totus sos chi benint dae fora.

Zente traballadora, onesta e pura
mantenet forte s'antigu ideale
de "Intermontes" Maria Protetora.

Nanneda Chighine

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

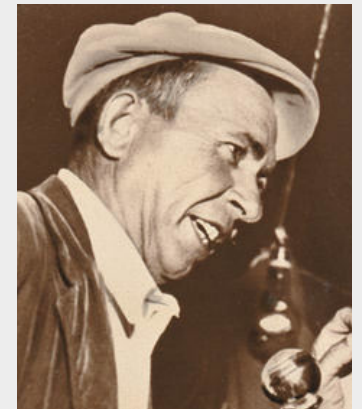
Sos versos.

Undighina lira.

Ogni borta chi tanco
ojos pro drommire
mi sònno in Sardigna, in bidda mia.
Annos meda bi manco,
non poto resessire
a istudare tanta nostalgia.
Cun prus importàntzia
sos annos de s'infàntzia
chi in su giogu innotzente àbbile fia
e de onzi dimora
sos abitanti los ammento ancora!

Sambenadu e nùmene
de fijos, babbu e mama
e totu, su caratere chi aiant:
usàntzias e costùmene,
caddos, boes e bama
e canes chi cun nois giogaiant.
Tempos bellos abberu
de su risu sintzeru...
Ande, si cussos tempos torraiant!...
Giudichende in me
bi torraia puru a brincare a pee!

Nde so meda lontanu
e b'est su mare in mesu.
Mi diat pàrrere a curtzu e assiatu,
mancu su pilu canu
mi diat dare pesu.
Torraia pitzinnu de assolutu,
allegru che crabolu
isterria su bolu
cantende che simmai carchi mutu.
Si de sorte so fizu
ispero de pagare su disizu

Nanneda Chighine

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

Mateu Spensatellu

Sa vida

Mateu Spensatellu naschet in Terranoa sa prima die de Santu Andria de su 1928, in su bighinadu de Santu Simplìgiu e in cue at bìvidu finas a su perìodu de sa segunda ghera mundiale, traballende in su portu comente iscarrigadore. A pustis de unu bombardamentu dae su cale si sarveit pro miràculu, e in ue su babbu, Zoseppe, resteit feridu a manera mala, sa familia detzideit de si nche andare dae Terranoa pro istare prus seguros in Itireddu, sa bidda de sa mama Marianzela Chìghine, sorre de su poeta Nanneddu.

Dae cando fiat piseddu li piaghiat a iscurtare sos arrejonos in limba sarda e sas rimas de sos poetas a bolu in sos tirighinos de Terranoa, imparende gasi sos diversos faeddos de sa limba sarda e interessende-si a su limbazu nostru (su Logudoresu).

In Itireddu benzeit leadu a traballare comente operàiu in sa Galbani ma, pro àere leadu parte a unu isciòperu, benzeit dispatzadu. Detzideit tando de disterrare a Portoscuso e comintzeit a traballare in miniera ma, pro sas cunditziones difitziles e de paga dura de su tipu de su traballu, a pustis de àere leadu parte a sos isciòperos e de èssere istadu signaladu comente “abbolotadore”, detzideit de recuire a Itireddu in ue sa mama lu fiat isetende.

Si cunformeit a sa vida de sa bidda e benzeit leadu a traballare comente operàiu in sa Vulcablok, sa dita chi aiat comintzadu a impitare sa pedrighina fùmiga comente materiale edilitziu. S'impigneit luego in campu polìticu e sindacale, diventende segretàriu de s'assòtziu territoriale de sa C.G.I.L. e a pustis segretàriu de sa setzione de su Partidu Comunista.

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

Mateu Spensatellu

Sa vida

In su 1953 cojueit cun Bitòria Ara dae sa cale apeit duos fìzos Maria Antonietta e Pino. In campu polìticu est istadu cussizeri comunale in diversas legisladuras finas a su 1980 e assessore dae su 1970 a su 1975. Sa passione pro sa poesia l'at àpida semper siat comente ascurtadore de sas garas poèticas e finas in prima persone comente poeta a taulinu.

Mescamente, una borta andadu in pensione, s'est dedicadu a mantènnere bia sa passione sua pro sa limba sarda, iscriende unu muntone de poesias subra a sas chistiones de su sotziale, de sa realidade de su tempus, de s'ambiente culturale de sa bidda, lassende unu testamentu ispirituale verdaderu de s'esperientzia sua popolare, politica e sindacale.

In su 1991, at istituidu su “Prèmiu de poesia e prosa in limba sarda de Itireddu” intitulende-lu a su tiu Nanneddu Chìghine e ghiende-lu finas a cando su saludu l'at lassadu in fortzas. Mateu Spensatellu est mortu su 17 de abrule de su 2011, ma su Prèmiu chi at contivizadu est biu oe chi est oe

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

L'aiat costruidu in logu feu
In s'oru de unu muru de pitiraca
Ue passaiat ogni tantu un'aca
Chi li poniat sa vida in anneu.

Su nidu fit cun arte bene fatu
Pienu de lanedda afiantzosu
Pro mantènnere a tesu su fritu.

Fit pro issu su nidu unu palatu
E bolende cantaiat ditzosu
Ca non pagat ne "ICI" ne afitu.

....E meda zente est ancora a isetu
Assumancu a lis dare unu pinnetu!

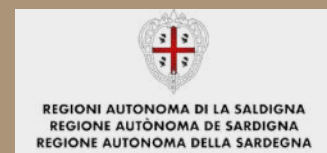
Sos versos

Su cidditraca

Chirchende isparau pro recreu
Aciopei unu nidu de cidditraca
Unu fundu de ammutu pro barraca
E pro antenna longu un'iscrareu.

Matteo Spensatella

POETAS DE ÌTIRI FUSTI ALVOS

Sos versos

Pro su cuncursu
“Nanneddu Chighine” de
su 1996

Ocanu puru amus concluidu
Custu cuncursu a prèmiu in bidda mia
Cun s’augùriu chi a s’àtera bia
Restet cunsideradu e preferidu.

A totus unu saludu dae coro
Sintzeramente ca lu meritates
Sa bona sorte comente pregades
Bos favoret in vida che tesoro.

A sa Pro Loco e a su comitadu
Chi bi at impignadu coro e mente
A su Comune chi semper presente
Cun contributos at collaboradu.

A sos poetas chi ant partetzipadu
Cun poèticu amore e connoschèntzia
A sa giuria chi cun cumpetèntzia
At sas òperas totu esaminadu.

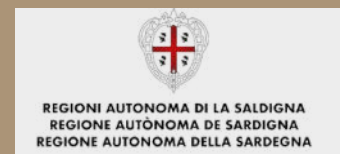
Ringrätzio pro sa bostra galania
Ca mi sezis servidos de agiudu
Cun afetu bos porro unu saludu
E totus abratzare bos cheria.

E su biadu Chìghine Nanneddu
Chi su cuncursu amus tituladu
Non siat mai ismentigadu
Ca fit poeta, e fizu de Itireddu.

E de custos cuncursos in Sardigna
Nde potant fàghere un’infinidade
Pro ingentilire custa umanidade,
Sos giòvanos, nde siat semper digna.

Matteo Spensatella

POETAS DE MORES

Zusepe Calvia

Sa vida

Zusepe Calvia naschet in Mores su 31 de Triulas de su 1866. Poeta in duas limbas, istudiosu de istòria e traditziones, de archeologia e balente numismàticu, est connotu cun su paranùmene “Lachesinu” (dae Monte Lachesos, sos montes in ue est fraigada sa bidda de Mores).

Zusepe Calvia, fizu de su ricu massaju Luisi e de Maria Zusepa Sechi de Nughedu Santu Nigola, at sighidu sas iscolas elementares in sa bidda sua e, sighende sos istùdios, at leadu sa maturidade in su famadu Liceu “Azuni” de Tàtari cun s’atestadu de “licèntzia de onore”.

Tucadu a Roma pro sos istùdios universitàrios, est istadu dischente de Antonio Labriola e de Angelo De Gubernatis. E pròpiu in sa tzitade eterna at fatu amigàntzia cun sos sardos Luisi Falchi, Pàulu Orano e Antiogu Zucca; inoghe at mezoradu s’educatzione politica-culturale sua e at perfetzionadu maicantas collaboratziones cun diversas rivistas e cun su giornale sa Nuova Sardegna.

Calvia fiat unu chi connoschiat in manera particolare su folclore, sas traditziones, sas contàssias e sos cantos de sa Sardigna e de su Logudoro. At ammaniadu unu muntone de òperas e de istùdios chi oe chi est oe dant a bìdere unu patrimoniu mannu de ammentos pretzisos e de documentos.

Cun atentzione particolare pro sa poesia, siat in sardu e siat in italianu, cun su preideru Efisio Soleta at curadu sa pàgina poètica de sa rivista “Sardigna”.

At iscritu unu muntone de poesias in limba subra a sa religione, a s’identidade e a sa política, semper cun sentimentu e partetzipatzione a sos ideales e a sos valores militares. Ma est istadu finas organizzadore de cuncursos poèticos e binchidore isse etotu de prèmios literàrios importantes. Zuseppe Calvia morit in Mores su 15 de Martu de su 1943.

POETAS DE MORES

Sos versos.

A una pitzoca

Cando benzesti, giòia, a domo mia
bestida de damascu orientale
cun sa cara piena de allegria
m'istringhesit a su sinu virginale.

Totu in una isorveit sa biddia
chi a s'ànima m'aiat fatu male,
e in su coro mancu unu segnale
resteit de sa trista melodia.

Apuntu ca conosco a tie sola
chi mi podet sanare ogni ferida
semper t'iseto, amada meighina.

Beni e cun s'abratzu mi consola
torra ca si non faghes sa partida
si mi falant sos ossos in chijina.

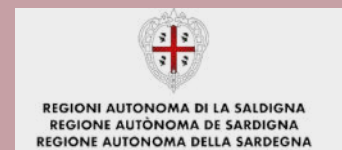
(Mores 1886)

Giuseppe Calvia

Comune de
Mores

POETAS DE MORES

Sos versos.

A Filumena

S'est beru chi non torras Filumena
a sos litos de ue ses naschìda,
creo chi passes dolosa in sa vida
cun potente velenu in ogni vena,

cando podias vivere prus serena
e tranchillia in sa terra e dirigida
in mesu de sos frores abellida
de amore e de gràtzias piena.

Però si tardu bi pensas, puzone
gia ti nde pentis de sa bidea mala
sa curpa tua pianghende invanu.

Lassa duncas sa mala opinione
e a su bolu aberi·las sas alas
e torra·nde a su litu friscu e sanu.

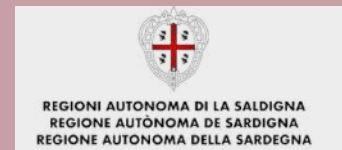
(Mores 1885)

Giuseppe Calvia

Comune de
Mores

REGIONI AUTONOMA DI LA SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

POETAS DE MORES

Sos versos.

A unu poeta presumidu

Ite cheres pretèndere si ses legu
de ti bestire de pumas de paone?
E aiosa un'istante mente pone
e ti chircas un'àteru impiegu.
Si ses topu ti leas unu bastone,
compora-di ispijitos si ses tzegu.
E si poi ses surdu e mudu
suta terra che chirca su saludu.

Puzone cheres bolare sentza alas,
però de giùghere alas non presumas
ca si las as sunt privas de sas pumas,
o sunt pagas, mischinas e malas.
Si pones mente a mie las allumas,
de badas ti sunt nàschidas in palas.
E ti naro pro giùghere alas gai
non ti bantes de giùghere alas mai.

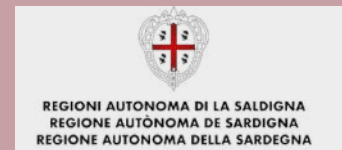
(Mores 1898)

Giuseppe Calvia

Comune de
Mores

POETAS DE MORES

Frantziscu Demartis

Sa vida

Frantziscu Demartis naschet in Mores su 3 de Ghennarzu de su 1884 dae Paolo, ricu possidente, e Mariangela Chessa, “sàbia e bona padrona de domo” (comente li piaghiat a la mentovare). Est semper istadu amantiosu de sa letura e cando andaiat a campagna, impare a su mànigu, non li mancaiat mai unu liberu chi l'illezerigaiat sa fadiga in sas iscutas de pasu.

At sighidu sas tratadas de su babbu e impare a su frade, Paolo, est istadu unu massaju cumpetente e geniosu, unu binzateri modernu semper atentu a sas tècnicas e a sas tecnologias noas chi podiant mezorare su traballu in sos campos (in carchi annada at collidu 200 cuintales de trigu e 10000 litros de binu).

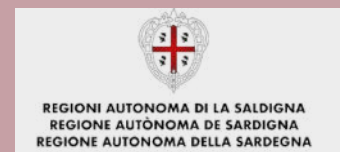

Est istadu un'òmine generosu cun totus e chèrfidu bene, bastet de pensare chi in Mores aiat prus de 60 fizolos e unu muntone de ammentos chi contant su fatu chi regalaiait a sos pòberos e a sos bisonzos totu su chi teniat in pius; in cussu tempus, in Mores non b'aiat albergos o logos in ue pòdere mandigare o reposare pro carchi die e duncas sos istranzos chircaiant a Tiu Frantziscu, seguros chi unu bìculu de pane e casu, una tatza de binu e un'aposentu non lis fiat bènnidu mancu.

Mancari no apat sighidu cun aficu in s'istùdiu ca tocaiit de traballare, at semper sighidu a s'informare e a lèghere, aiat una biblioteca cun testos latinos e grecos, de istòria, mitologia e literadura. Ischiat a memòria cantos intreos de Sa Divina Cummèdia, de Sa Gerusalemme Liberada, de s'Iliade, de s'Odissea e àteros meda.

Comune de
Mores

POETAS DE MORES

Frantziscu Demartis

Sa vida

Totu custa connoschèntzia e sabidoria la mustraiāt in subra de su palcu, in sas garas de poesia a bolu. At giradu totu sa Sardigna impare a Cubeddu, Pirastru, Contini, Piras, Tucconi, Testoni e a su restu de sos poetas mannos de su tempus sou. Su determinu in s'argumentare e sa lestresa de fàghere sas otavas, poniat a ispissu in difficultade finas sos avversàrios prus abbistos.

Semper respetosu de sos collegas de palcu, fiat bene chèrfidu e chircadu dae totus, difatis at poetadu pro pius de 50 annos. S'ùrtima gara l'at fata in Guspini in su 1964, semper bestidu in furesi e cun sa berrita longa. Devotu a Santu Frantziscu, a su cale at dedicadu maicantos versos, andaiat ogni manzanu a iscurtare sa prima missa in su Cumbentu de sos Frades Caputzinos.

At coladu sa betzesa cun serenidade, in cumpanzia de sa fiza, de sos nebodes e de totus sos amigos chi andaiant a l'agatare a domo sua o a su tzilleri.

Nos at lassadu su 26 de Ghennarzu de su 1968.

POETAS DE MORES

Chentza leare parrer
Mi pariat de narrer:
mira chi a frade tou ses bochende

Mi l'abbàido fissu:
Issu pariat deo, e deo issu.

Francesco Demartis

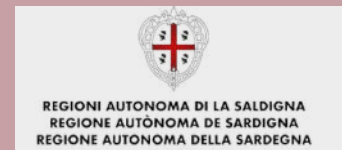
Sos versos.
S'àinu.

Beto a tuju sa sogà
Lu prendo a sa lòriga
E l'isto a corpos fortes addobbende

Issu a s'atoga atoga
A su mòriga mòriga
Cun sa làgrima in s'òju e suspirende

Comune de
Mores

REGIONI AUTONOMA DI LA SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

POETAS DE MORES

Sos versos.

Sonetos pro sa gara de sa
festa de Nostra Signora de
su Rimèdiu
Mores, 8 de Cabidanni 1956.

Su trinta de Cabidanni in unione
Otieri a Maria ses festante
ca ses pro issa fidele e costante
ca l'as benigna e summa afetzione

E l'invocas in ogni occasione
ca ses tue pro issa veru amante
e nde ses orgolliosu su bastante
che cando bideras aparizione

Tue ùmile, calmu e chentza atèdiu
Istas continu devotu e cuntentu
Nende oratziones ogni momentu

Tue non tenes àteru cuntentu
che s'amore chi l'as infinitu
a s'arta Imperadora de su Rimèdiu.

Tue ses sola un'èssere divinu
de perlas pretziosa coronada
Virzine pura e immaculada
esemplare distintu e genuinu

Tue chi ses pilastru adamantinu
sas prus tenta in mente e adorada
tue ses sola sa chi ses istada
a fàghere sos desertos a giardinu

Ses de sos coros ardente fiamma
lughe bundante de perfetu amore
de su gènere umanu veru esèmpiu

Istella luminosa in ogni tèmpiu
mìstica rosa cun tantu amore
sende de fizu tou fiza e mama

Frantziscu Demartis

Comune de
Mores

POETAS DE MORES

Sos versos.

Sonetos pro sa gara de sa
festa de Nostra Signora de
su Rimèdiu
Mores, 8 de Cabidanni 1956.

Su trinta de Cabidanni in unione
Otieri a Maria ses festante
ca ses pro issa fidele e costante
ca l'as benigna e summa afetzione

E l'invocas in ogni occasione
ca ses tue pro issa veru amante
e nde ses orgolliosu su bastante
che cando bideras aparizione

Tue ùmile, calmu e chentza atèdiu
Istas continu devotu e cuntentu
Nende oratziones ogni momentu

Tue non tenes àteru cuntentu
che s'amore chi l'as infinitu
a s'arta Imperadora de su Rimèdiu.

Tue ses sola un'èssere divinu
de perlas pretziosa coronada
Virzine pura e immaculada
esemplare distintu e genuinu

Tue chi ses pilastru adamantinu
sas prus tenta in mente e adorada
tue ses sola sa chi ses istada
a fàghere sos desertos a giardinu

Ses de sos coros ardente fiamma
lughe bundante de perfetu amore
de su gènere umanu veru esèmpiu

Istella luminosa in ogni tèmpiu
mìstica rosa cun tantu amore
sende de fizu tou fiza e mama

Frantziscu Demartis

Comune de
Mores

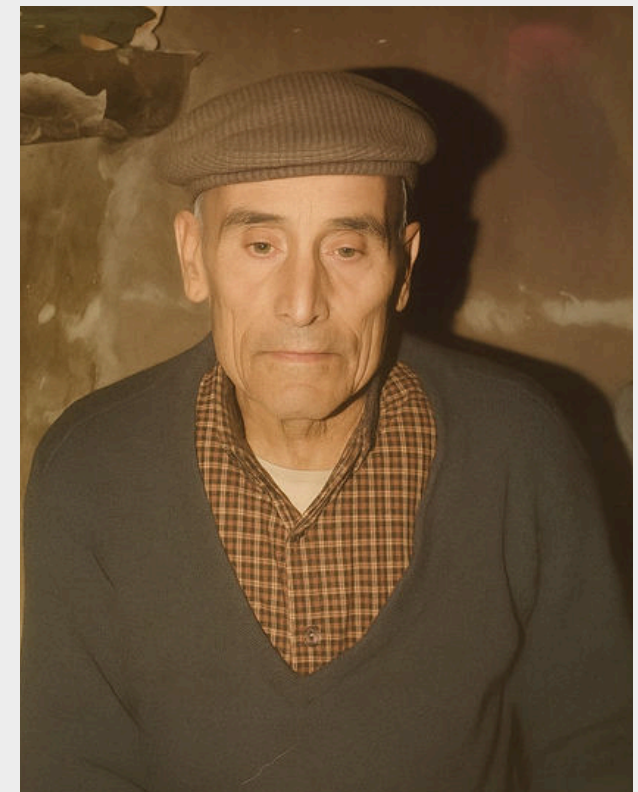
POETAS DE NUGHEDU

Serbadore Corveddu
(Grolle)

Fiat amantiosu de sos lìberos Clàssicos, sos chi li piaghiant de prus fiant Monti, Foscolo, Milton. Ma at a èssere mescamente s'ammiratzione pro sos Poetas Sardos "a bolu" chi l'ant a istimulare s'ànima sensibile e a li fàghere ammadurare sa vena poètica in Limba Sarda.

Sos versos de "Grolle" sunt cantos de massajos, de amore e de cosas lassadas; unu poeta dae sa Lìrica noa chi cantaiat cun grande capatzidade sos sentidos de s'òmine, pensende cun amargura a su tempus passadu. Su Poeta at collaboradu cun "S'Ischiglia", sa rivista fundada dae su Bonorvesu Anghelu Dettori e fiat semper presente in sos primos annos de su Prèmiu Otieri.

Sos versos de "Grolle" sunt cantos de massajos, de amore e de cosas lassadas; unu poeta dae sa Lìrica noa chi cantaiat cun grande capatzidade sos sentidos de s'òmine, pensende cun amargura a su tempus passadu. Su Poeta at collaboradu cun "S'Ischiglia", sa rivista fundada dae su Bonorvesu Anghelu Dettori e fiat semper presente in sos primos annos de su Prèmiu Otieri.

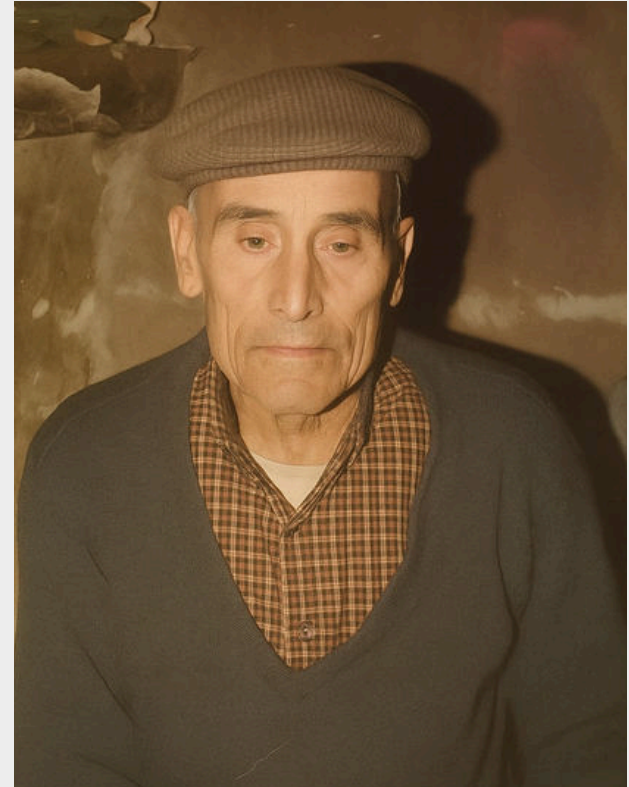
In su 1960 resurteit segundu classificadu cun sa poesia "Su Semenadore" e in su verbale de sa giuria si agatant custas paràulas:

POETAS DE NUGHEDU

*Serbadore Corveddu
(Grolle)*

“Sa Poesia presentat su semenadore
comente chi su traballu chi est fatende
siat unu sinnu sagradu. Su
cumportamentu est religiosu: de chie
amat sa terra e su Criadore cun totu
s’èssere sou, finas a nde fàghere una
rejone de vida o de morte. Sa terra est
mama generosa chi non traighet; su
nuscu caente chi at in sa neuledda de su
manzanu, prenat su coro de isperas e
paret nuscu de pane nou chi
acunnortat. E su massaju, satzerdote de
una fide chi non finit mai, bisat in su
momentu chi est semenende, ispigas de
oro e sa paghe in domo, cun fizos e
isposa.”

POETAS DE NUGHEDU

Sos versos.

SU SEMENADORE

Sende pro dare cun suore nou
sementa noa a sa terra, ch'aiat
già preparada: “Santa s'ora siat!”
narat, cun s'aju in alvu, in sinu sou.

Intrat a giùnghere, si sinnat intantu,
sa manu drita artzende·si a su chizu,
“In nùmene de su Babbu e de su Fizu,
de s'Ispiridu Santu!...”

Tulat e torra si sinnat, a rughe,
isparghet sa sementa a manu larga
rosariende: in aria su ranu,
brillat che giaos de oro a sa lughe.

A sa 'oghe su giuu partit serenu,
in tira e dritu, paret batijadu,
s'arvada afundat, imberghet; s'aradu
andat e torrat a surcu pienu.

Suerat su mischinu postu in pija,
prement sos boes incarchende tuju
in sa terra aferrada: a un'ancuju
si faghent sa carena in sa cadrija.

Fumat sa terra no ancora frita
in s'ùmidu manzanu; est su selenu
pesadu e postu in fua. In su pienu
ispuntat sa pianta beneita.

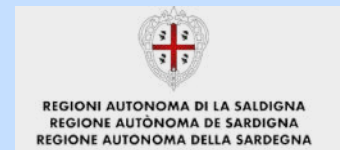
L'ammirat su massaju, e in coro sou
la beneighet; li paret s'umore
chi sa terra tramandat in amore
lu consolet, profumu de pane nou.

E isse intantu sonniat s'arzola,
a note che a die in contivizos;
sos boes, su laorzu, e s'isposa e fizos,
regollidos in un'ispera sola.

S'OU ANZENU

Mudas, mudas,
duas puzones minudas:
e fiant muzere e maridu,
s'aiant fatu su nidu,
e in s'amore sa cria.
In sa menzus allegria:
menzus non l'aerant bidu!
Ite dolores de coro!
In mesu sos oos insoro,
un'àteru mannu mannu.
...Ahi! Inoghe ch'at ingannu:
neit, tando su maridu.
Sa calunniada
isposa, male fadada,
un'inferru nde at batidu.
E a sa fine s'est bidu,
chi ant iscobertu su trucu:
brutu, malaitu cucu!

*Semenadore Corveddu
(Grolle)*

POETAS DE NUGHEDU

Cicita Masala

Nàschidu in Nughedu, su poeta e iscritore Cicita Màsala (1916–2007), si presentaiat cun custas paràulas: “So nàschidu in una bidda de massajos e de pastores, intra sa Costera e Logudoro, in sa Sardigna de subra e, cando fia minore, apo intesu faeddare e apo faeddadu solu in Limba Sarda”.

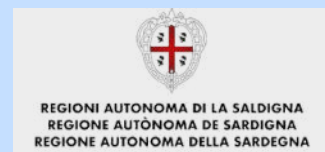
In sas iscolas elementares iscoberit sos primos iscumbènios de si cunfrontare pro òbligu cun sa limba de sa “Pàtria”, ca fiat proibida sa possibilidade de “faeddare sa sola limba chi connoschia”; unu primu segnale, pro su chi at a diventare Presidente de su Prèmiu Literàriu “Tzitade de Otieri” e de su “Comitadu pro sa Limba”.

Sighit sos istùdios in Otieri, in Tàtari e in Roma in ue si laureat in “Lettere” in s’Universitàde La Sapienza. Leat parte a sa segunda gherra mundiale in su fronte Jugoslavu e Russu, in ue est istadu feridu e pro mèritu l’ant dadu una medàllia a su valore militare.

Masala at insinzadu, prima in Tàtari e a pustis in Casteddu, ma mescamente est istadu amantiosu e istudiosu de sa Limba e de sa Cultura Sarda. Dae iscritore in duas limbas (italianu e sardu) at publicadu liberos medas de poesia, narrativa, de treatu, de sagìstica e de crìtica literària; non s’est mai istracadu de iscriere artìculos pro sos giornales e at collaboradu a diversos cuotidianos e rivistas.

Comente poeta in su 1951 at bìnchidu su Prèmiu Gràtzia Deledda, in su 1956 su Prèmiu Chianciano pro sa regorta de poesias “Pane nieddu”, in su 1981 “Poesias in duas limbas” pro Vanni Scheiwiller. S’òpera sua prus connota, però, est “Sos Laribiancos (Sos Ismentigados)” publicada in su 1962 pro s’editore Giangiacomo Feltrinelli, dae sa cale in su 1999 nd’est istadu fatu unu film, dirìgidu dae Piero Livi.

POETAS DE NUGHEDU

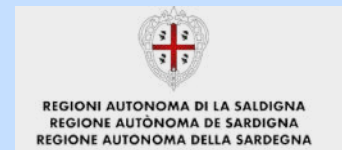
Cicita Masala

In ammentu de Masala, mortu in Casteddu su 23 de Ghennarzu 2007, est istadu istituidu dae s'Assòtziu Arcipelago unu prèmiu pro su treatu.

Totu s'òpera de Cicita Masala rapresentat su pensamentu e su cuntzetu chi aiat issu de su mundu, in ue sa Saldigna est totu triulada, iscunsertada (dae gherras, dae su disterru, dae s'industrializatzione e dae sos padronos chi a manu a manu sunt bènnidos) e bortulada a fundu in su sensu identitariu e antropològicu.

Masala iscriet cun fortza sintzera e cheret dare prus de totu “boghe a sos chi ant pèdidu” e “mòvere s'ànimu sonnigosu de Sardos medas”, ma a su matessi tempus iscriet una forte e iscòmoda poesia de provocadore e balente cumbatente.

POETAS DE NUGHEDU

Sos versos.

SA PROMISSA ISPOSA

Sete ranos de trigu intro su lettu,
sete cabos de filu in su telarzu,
sete paja de lentolos de isposa,
a donzi puntu, sete
pensamentos de amore,
ma su fiore de proìnca
s'est allizadu in mesu
a sos biancos lentolos de isposa.

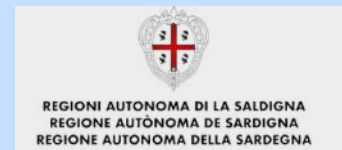
In disterru, marcadu dae un'istella
de fogu nieddu,
s'isposu meu nch'est mortu in
Marcinelle.

Nd'est falada sa domo
nd'est falada sa luna
sò sa promissa isposa
de sa mala fortuna.
Notesta, a sa ventana,
b'est un'anima mala
che una canna a su bentu,
e a longu a longu giamat dae addae:
ohi, malefadadu
isposu, ses partidu
poveru e ses torradu
nen pòveru nen ricu
a domo de sa morte.

A fàghere su corruttu,
frade meu est bennidu dae s'Olanda,
cun una muzere brunda:
ite ispantu, in bidda,
una muzere brunda!
Sos mios biancos lentolos de isposa,
gasie, los amus postos in su lettu
de sa muzere de Olanda.

Ciccita Masala

POETAS DE NUGHEDU

Foricu Sechi

Foricu Sechi est nàschidu in Nughedu, su 24 de Santandria de s'annu 1911. Est istadu massaju e pastore finas a sos 18 annos traballende cun su babbu, sa mama e sos frades in sos terrinos de famiglia.

De custa vida Tiu Foricu nd'at ammaduradu sas connoschèntzias, s'umanidade de su mundu de su traballu, chi poi at mudadu in poesia cun sentimentos "sanos, friscos e seguros in sa forma", comente iscrieit su chi l'at fatu sa presentatzione in sa prima regorta de poesias "A coro in manu", chi est istada imprentada in s'annu 1977.

A 18 annos, at lassadu sa campagna, pro fàghere su dischente in sa butega de s'ùnicu mastro de linna de sa bidda. Imparada s'arte, s'est postu a contu sou e gasi at sighidu pro semper. At imbiadu iscritos medas a cuncursos literàrios e at collidu prèmios e signalatziones meda. Ammentamus su primu prèmiu leadu in su 1957 in Biddanoa Monteleone cun sa poesia "Invochende sa terra".

In su 1958 in Otieri cun sa poesia "S'ammentu chi ligat" at leadu su primu prèmiu in sa setzione "Poesia dialetale" e in su 1970 in sa matessi manifestatzione at retzidu semper su primu prèmiu cun sa poesia "S'urtima iscurrizada". In su 1961 at leadu su primu prèmiu in s'Alighera in su cuncursu "Jocs Florals" cun sa poesia "Ladra".

POETAS DE NUGHEDU

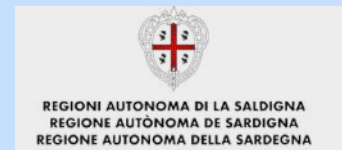
Foricu Jechi

Torra in Otieri, in su 1969, at leadu su prèmiu “Cesira Carboni Aru” cun sa poesia “Istanote in su chelu apo una tanca” e, in su 1976 semper in Otieri, su primu prèmiu in su primu cuncursu poèticu in Limba Sarda “Amigos de sa poesia”, cun sa ninna nanna “Su ranzoleddu”.

In s’Alighera, in s’annu 1962, at bìnchidu finas su Prèmiu “Logudoro” organizadu dae su Centre d’Etudis Algheresos, cun sa poesia “Cun bois pastores”. At leadu in su 1961 sa mentzione de onore a sos “Jocs Florals de la lengua catalana” cun sa poesia “Pàsculos biancos”.

In su 1968 in Otieri, in su 13° Prèmiu de poesia sarda “Tzitade de Otieri” at leadu sa signalatzione ispetziale cun prèmiu ex-aequo pro su teatru cun su dramma “Su Traigorzu”. Tiu Foricu at iscritu pro totu sa vida, finas a cando sa morte “Sa mala messadora”, a printzìpios de su 1980, su 7 de Gennarzu si nche l’at leadu e dae sa die, sa morte at interradu cun isse “(...) s’amore chi apo a totus e chi apo a tie” comente at iscritu isse matessi in sa poesia “Amore”, chi faghet parte de sa prima regorta “A coro in manu”.

POETAS DE NUGHEDU

Sos versos.

AMORE

Ti amo gioventura chi mi fues;
ti amo vida tantu tribulada
e t'amo povertade, chi atacada
ti gito e m'acumpagnas e distrues.

Ti amo ricu vivere, mancari
mai ti mustres in sa vida mia:
e bos amo dolore e allegria
ca sa manu bos dades pari pari.

A tie amo bellesa, e in totue
ti chirco e dia èssere cuntentu
si in ogni cosa, in ogni momentu
mi dias carignare nessi tue.

Amore! A tie amo, bellu amore:
chi a totu abratzas, a pòveru a ricu,
a bellu, a feu, a birde, a sicu,
cun su matessi pàlpitu e calore.

Ma subra a totu a tie umanidade,
amo: ca lives tra giòia e patire
e mi paret, amendedi, de sentire
crèschere in coro sa serenidade.

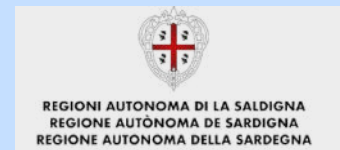
A tie puru, Morte; ma sa die
chi cun sas manos gèlidas m'aferras
paris cun megus, sa die, chi interrass
s'amore chi apo a totu e chi apo a tie.

Forica Sechi

Comune de
Nughedu

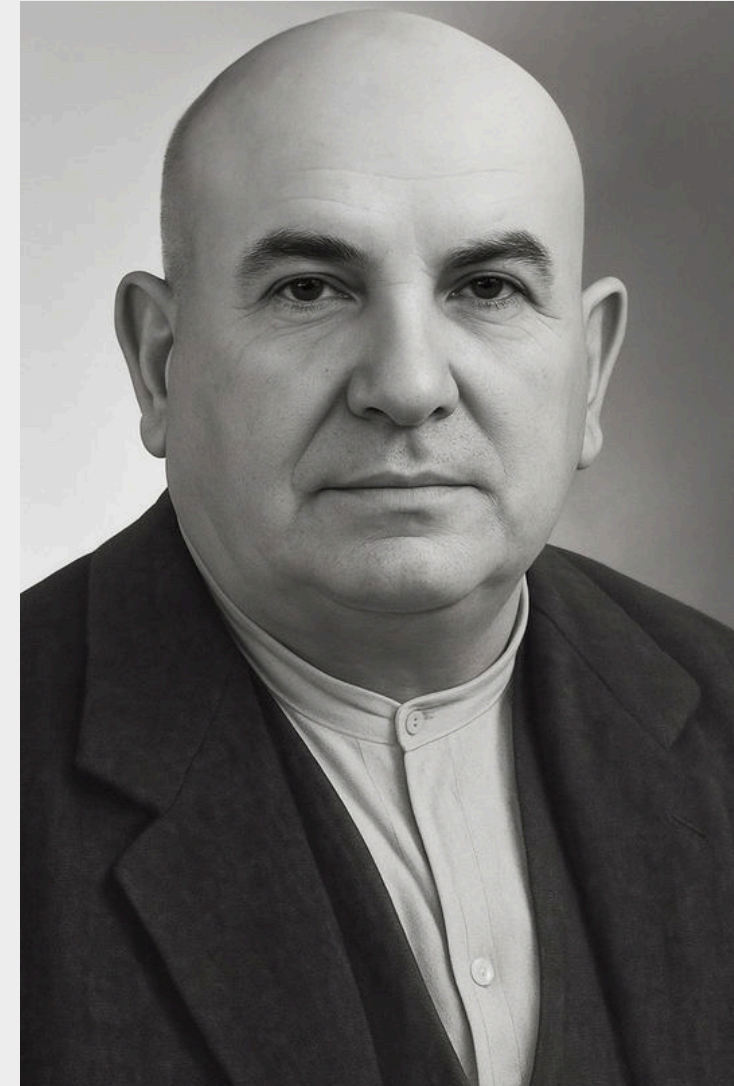
POETAS DE NUGHEDU

Nigola Pala

Nigola Antoni Pala, fizu de Antoni e Maria Antònia Zappu, est nàschidu in Nughedu su 24 de Cabidanni de su 1902.

Pastore e massaju, fiat de su matessi tempus de sos àteros poetas mannos e connotos de Nughedu (Cicitu Masala, Foricu Sechi e Servadore Corveddu), fiat amantiosu de sa poesia, ca s'amore pro issa in custa bidda de su Monte Acutu, est de dura, corriata e rebelle a ogni cura.

Nigola Pala, gasi comente est connotu in su logu, est unu de sos tantos poetas ammajados dae su versu rimadu e chi l'at permissu de nàrrere: "Sas poesias cherent metricadas / si nono non sunt prus poesias. / Osserva e consulta ite ant sas mias / su giustu metro e sunt bene rimadas."

Comune de
Nughedu

REGIONI AUTONOMA DI LA SARDIGNA
REGIONE AUTÒNOMA DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA DELLA SARDEGNA

POETAS DE NUGHEDU

Sos versos.

AUTORITRATU

Tiu Nigola fit piagherosu
fit continu distintu in mesu a chentu
In cumpagnia e in su divertimentu
fit cantadore bonu e curiosu.
Cordiale cun totu e respetosu
de bonu e de modestu sentimentu.
Non brigaiat né fit arrogante
e non fit ne' malignu ne' birbante

SONOS DE UNA 'IA

Cando fia piseddu, mamma mia
m'aiat in su sero abituadu
a recuire apena iscurigadu,
a su sonu de sa Santa Ave Maria.

Tando, manzanu e sero, sas campanas,
– comente naraiant nonnu e nonna –
sonaiant, e fit pro sa Madonna
su saludu in cuss'epoca lontana.

Como non sonant mancu a mesudie
ne signat su rellozu perun'ora.
E su saludu a Nostra Signora
cheret ch'in s'orassione bi l'imbie.

Prima, ca religiosos fimus tantu,
manzanu e sero nos faghiaimus
sa Santa Rughe, e gai invocaimus
su Babbu, su Fizu e s'Ispiritu Santu

CUSTU SO DEO

Da chi analizas sas otavas mias
as a nàrrere: cust'omine at rejone,
ca non b'agatas imperfetzione
mancari ti las legias tantas bias,
non sun perfetas comente creias
ma già ti dant soddisfatzione
e de s'impressione chi ti faghent
pius la leges e pius ti piaghent

Nigola Pala

Comune de
Nughedu

POETAS OTIERESOS

Bainzu Oggiana

Sa vida

Bainzu Oggiana naschet in Otieri in su 1912 e morit in su mese de Martu de su 2002. Est istadu unu poeta in duas limbas (Sardu e Italianu) istimadu e bene chèrfidu.

Sas poesias de Oggiana sunt giaras, afinadas dae sa bellesa de allegas e paràulas de amore, e dae una musicalidade lizera.

Su poeta est istadu un'esèmpiu culturale pro sa tzitade de Otieri e una persone impignada in tantas atividades sotziales, tziviles e religiosas: semper a cara de chie aiat bisonzu, in cussèntzia de unu sintzeru sentimentu evangèlicu de amistade.

Sos cantos de Bainzu Oggiana ant s'ammaju de sa pregadoria, in su cale si mustrant su sentimentu sou e sos ideales de s'amore, chi dant sa ghia a totu su caminu poèticu, cun sentidu e disizu de èssere bios, de èssere in custu mundu, unu pretzisu sèberu de su poeta: "Pro cantare sa vida e sa morte mi so bestidu de amore".

Famadu in s'ambiente poèticu de s'ìsula, ma fiat connotu finas in sa penìsula in ue at retzidu reconnoschimentos literàrios de importu comente su trofeu in su "Prèmiu Internatzionale de Poesia e Narrativa - Tzitade de Taormina" in su 1982.

A sa poètica sua si sunt interessados sos istudiosos Gigi Sotgia, Antoni Canalis, Franco Cocco, Pascale Màrica, Savèrio Natale, Zusepe Nesle, Piero Payardi, Diodato Pigliaru, Luisi Pumpo e sos poetas Angelo Dettori, Acuilinu Cannas e Bainzu Maieli chi at presentadu sa regorta "Solamente s'amore", imprentada dae su Torchieto de Otieri in su 1992 comente su liberu nùmeru chimbe de sa regorta "Poetas de Sardigna".

Comune de
Otieri

POETAS OTIERESOS

Sos versos.

SOLAMENTE S'AMORE

Mudas creschent sas penas
in su giardinu tancadu:
si s'òmine si faghet terra
martzint sas raighinas
de su fiore de s'ànima.
Solamente s'amore
 si che fiore s'aberit
 de su manzanu a sa lughe –
bochit sa brama de terra,
calmat ogni turmentu.
Naschet a tesu su càntigu
de s'abba chi pàsida falat
in su giardinu de s'ànima:
su càntigu de sa crèschida noa,
su fiore de s'ànghelu nou.

RUJU NIEDDU GROGU BIAITU

Poesia, colovru de su chelu,
cando m'atzendes su coro
o rujos o nieddos o grogos
o biaitos sos pensamentos
nd'imbrostant, no isco da in ue,
e paràulas si faghent!

Rujos

che brajas atzesas; nieddos
che turmentu chi atitant sas penas;
grogos che sa timòria
chi s'òmine rendet teracu;
biaitu che aera in abrule
ue s'ànima alluta si perdet.

Ruju nieddu grogu biaitu
 –dae cando a sa lughe s'aberint
sos ojos a cando nos piantant
subra sos ossos sa rughe–
colorides sa vida nostra

Bainza Oggiana

POETAS OTIERESOS

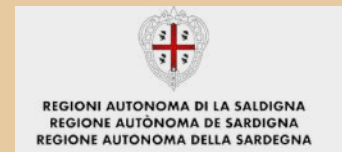
Sos versos.

Dia chèrrere
cantare pro te

Dia chèrrere cantare pro te,
Sardigna, unu càntigu nou
cun unu coro nou.
Unu càntigu de manzanile
chi calmet sas undas tempestosas
de su mare de su in cras.
Unu càntigu luminosu de isperàntzia
chi afoghet tristura e amargura
e pienet sos coros de allegria,
de risu e siguria.
Unu càntigu chi passet su sidis
comente abba frisca de funtana,
ch'iscardet che raju de sole
e ojada amorosa de muzere
amante e amada,
Dia chèrrere cantare pro te.

Bainza Oggiana

POETAS OTIERESOS

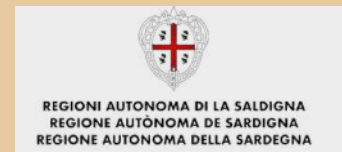
Sos versos.

Comente ortiju

Comente s'ortiju
chi bestit sas piantas
de sos buscos tuos, Sardigna,
tue ses nois, nois semus.
Corza chi cùada
in memmos sa potèntzia
de sos beranos de cras,
de prus ricos istios,
de prus fruturosos atunzos;
corzos chi bestint
coros chi non cambiant
friscos de disizos bonos,
mentes prontas a mudare in mezeru,
pro ti sestare unu bestire
prus bellu, Sardigna.

Chi sos nostros isetos
non siant vanos,
e sos fizes cumpridas
bidant sa promissas

Bainza Oggiana

POETAS OTIERESOS

Vincenzo Becciu

Sa vida

Vincenzo Becciu est nàschidu in Otieri su 19 de Ghennarzu de su 1941 dae Giuanninu Becciu e dae Giuanna Maria Cau (connota Minnia) de Nughedu San Nicolò e resurtaiat su de 5 de 11 fizos.

Su babbu de Vincenzo aiat àpidu in erèntzia s'atividade de paneteri e aiat su furru in Piata de Cantareddu. In una fotografia betza, de printzìpios de su sèculu passadu (1920), si bidet un'iscrita in ue si leghet "Forno Panetterie Coloniali Becciu".

Vincenzo Becciu at traballadu in su furru dae minore, at fatu sas iscolas elementares finas a sos 10 annos e a pustis, duos annos de aviamentu professionale. Inoghe at comintzadu a disegnare e s'est abbistu de nd'èssere capatze, tantu est chi sos professores cunsizaiant a sa famiglia de lu mandare a carchi iscola distinta.

Ma a su tempus, in su furru de famiglia, b'aiat bisonzu de bratzos pro achipire a sas cantidades mannas de pane chi si faghiant ogni die e at sighidu a traballare in cue finas a cando no at tiradu in leva. Aiat sa cumpetèntzia de iscriere a màchina, chi de tando non fiat pro totus, ca contivizaiat sos contos de su furru, lìteras e cantu àteru e duncas custa cumpetèntzia li deit sa possibilitade, essende militare, de traballare in sos ufitzios de sos ufitziales.

POETAS OTIERESOS

Vincenzo Beccia

Sa vida

Torradu dae militare at sighidu a traballare in su furru finas a cando non s'est cojuadu in su 1967 e s'est postu a contu sou, aberzende·si una butega e divenende cummertziante de pane. Imperistantu, in sos annos '70 torreit a leare in francas s'arte de su disegnu comente "autodidata" e at comintzadu a pintare cuadros a ozu mezorende·si semper de prus, massimamente in sa ritratistica. Gràtzias a sa letura de liberos e abbaidende àteros pintores, massima sos de Otieri, de sos cales fiat amigu, si distingheit in s'arte de sa Xilografia.

Sa poesia fiat un'àtera arte chi aiat, ca li piaghiat giai dae giovaneddu e fiat amantiosu de totus cussos cantantes chi daiant atenzione a comente mesurare sas paràulas in sas cantones. Duncas, comente unu fiore in su coro l'est brotada sa boza de iscriere in sardu.

E at comintzadu (a mancu baranta annos) a marcare paràulas, a rimare, e cando b'aiat un'antzianu lu contivizaiat pro ischire sas paràulas e sos modos de nàrrere de unu tempus. In su 1981, est istadu su primu in Otieri a organizzare una gara de soneto estemporàneu a taulinu, a sa cale partetzipeint diversos poetas otieresos, ma finas istranzos chi istaiant in Otieri.

Gasi at comintzadu a iscriere isse puru e at retzidu maicantos prèmios in sos cuncursos. In su mundu literàriu, in Otieri e non solu, est connotu comente "de sos poetas s'amigu". Est mortu in Otieri su 22 de Cabidanni de su 1991.

POETAS OTIERESOS

Sos versos.

Si fia istadu paghe

Si fia istadu paghe
aia atatadu
piseddos famidos.

Si fia istadu paghe
aia fatu bentulare
bandelas chentza colores.

Si fia istadu paghe
aia fatu ninnias noas
pro mammas cun làgrimas assutas.

Si fia istadu paghe
aia fatu de sas presones
palatos de zente ùmile.

Si fia istadu paghe
aia fatu pònnere suta pe'
sa supèrbia e s'ipocrisia
e intro su coro s'umanidade.

Vincenzo Beccia

POETAS OTIERESOS

Sos versos.

Bidende sa festa in
Cantareddu

Sa Mesa Luna est totu ricamada
de lughes coloradas e banderas,
in sos balcones mantas e lumeras
signales de fide pro s'Immaculada.

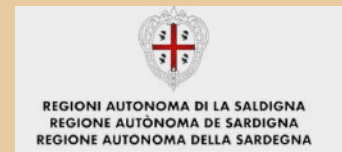
Dae ogni logu zente est arrivada
batende gosos, ballos e chimeras,
intantu in Badde sas imbreagheras
profumant de feghe sa leada.

Leade sa pupia...no est cara,
comporade su chiu a su piseddu...
assazade su turrone de Tonara.

Benide inoghe chi nch'at un'aneddu
e sa collana cun sa perla rara...
leade-la chi est festa in Cantareddu.

Vincenzo Becciu

POETAS OTIERESOS

Sos versos.

S'amiga chi cheria.
(Sa poesia)

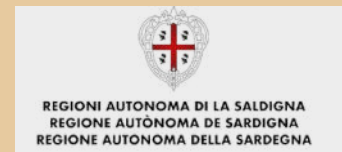
Prima passat in sedatos de coro
e poi nde brotat pro disaogu,
chentza pretesas ma solu pro giogu
mi la remunzo che menzus tesoro.

Canto a sa sarda cun sardu decoro
istòrias antigas de ogni logu
iscardo a totus che braja de fogu
cando carigno passados insoro.

Li so istadu semper fitianu
bolende in mundos de fantasia,
a mente frisca e sentidu sanu.

De coro est s'alenu, est cumpagnia
cando m'intregat mi ghat sa manu,
che cara amiga chi tantu cheria.

Vincenzo Becciu

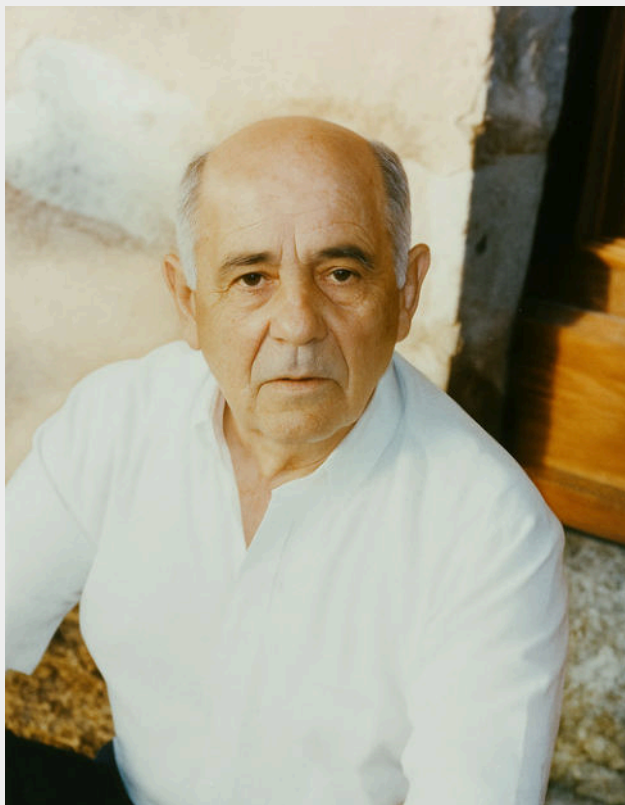

POETAS PATADESOS

Antoni Palitta

Sa vida

Sa Poesia reposat intro de s'òmine e est "ànima" chi acumonat sardos meda. Su logu "intimu", "de su coro", de Antoni Palita (Patada 1921-2003) est "cunfidèntzia", de su èssere isse unu poeta – un'esèmpiu lìricu mannu – chi sighit sa traditzione literària in Limba de sa bidda sua – in ue sos versos si glòriant pro chircare de connòschere sa cunditzione sotziale de s'òmine in sos sentidos e in sos printzìpios suos.

Un'afrissione funguda e de impignu aunit sos iscritos suos, in rima o in versos lìberos, pro sa capatzidade de contare sa mannària de sas bideas de umanidade e universalidade de sa zente sèmplitze, semper in modu detzisu e interessadu a cunforma de sa realtade e de sas cosas de ogni die.

Sa poesia de Palitta naschiat dae sa fadiga de su traballu in sos campos (a pustis de sas iscolas elementares sighit sas fainas familiares de pastore e de massaju) e, comente mustradu in sas lìricas "Su cantu de su suore" e "Messende", dat a bìdere unu cantu atzudu, forte, subra a sa cunditzione "difìtzile" de s'òmine chi, pro mèdiu de su suore e de su traballu, tenet sas fortzas prus beras de su progressu e de sa tziviltade.

Antoni Palita, giai dae sa Prima Editzione, fiat unu de sos personàgios printzipales de su Prèmiu Otieri; b'at giutu sèberos noos pro su rennou de sa poesia sarda, siat comente autore (premiadu tantas bias pro sa capatzidade "de si mòvere seguru intre a sa poesia in rima e a versos lìberos") e siat fatende nde parte comente sòtziu de sa Giuria.

POETAS PATADESOS

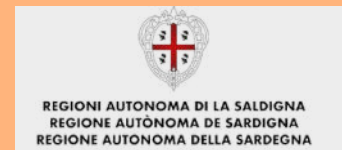
Antoni Palitta

Sa vida

At agiuadu in sa rivista “S’Ischiglia”, in su giornale “La Nuova Sardegna” e calicuna de sas lircas suas in logudoresu pulidu e musicale, sunt istadas imprentadas in s’Antologia de sos poetas diaetales noos, curada dae Guido Miano.

Àteros iscritos, imprentados dae una bidea de su Comune de Patada impare a sos versos de Nanneddu Cambone e de Zusepe Monzita, sunt collidos in su liberu “Paràulas de Poesia” (Tàtari, TAS, 1983); mentres una bona parte de sa produtzione poètica est istada curada dae s’istudiosu patadesu Angelo Carboni, e est istada collida in su liberu “Umbras de dolore, alas de infinidu” (Otieri, Su Torchieto – 2004).

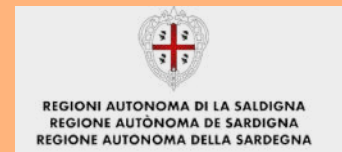
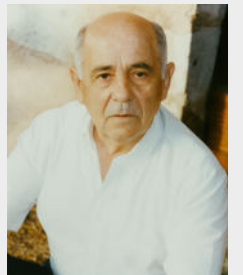

POETAS PATADESOS

Sos versos.
Messende

Bestidu de carignos de fogu
tamba tamba camino
subra de brajas atzesas.
Sa farche,
ruja,
paret messende fiamas,
e sa funtana
at piantu s'ùrtima làgrima.
No unu puzone in sos chelos,
no una colora in sos fenos:
o sunt cotos arrustu
o, tzegos,
si che sunt betados in mare.
Eo puru,
gasi maccu,
so pro abboigare
chi essant a mesudie sos isteddos.

Antoni Palitta

POETAS PATADESOS

Zusepe Monzitta

Sa vida

Zusepe Monzitta naschet in Patada su 16 de Santugaine de su 1926, e paschet in unu territòriu traditzionale chi est fraile de poetas mannos comente a padre Luca Cubeddu, a Pedru Pisurci, a Limbudu, a Ciddoi, a Cocera, a Fogarizzu e a àteros meda. Semper aviadu dae unu ligàmene mannu cun s'identidade e s'apartenèntzia a su logu, nd'at cantadu sa natura, sas persones cun sos sinnos de mudamentu e de vida, aunende sa sabidoria e s'esperientià cun sa naturalesa chi su coro inditat a sos versos.

Sos temas sunt istados cussos de valore universale e de acumonu cun su mundu e su logu sou; particulare e pretzisu est s'ammentu de sos trastos traditzionales impitados dae sos massajos e sos pastores, e galu oe sos “cantos” suos cajonant e dant cuntzetos dignitosos a su traballu. Zusepe Monzitta est mortu su 31 de Triulas de su 2019. Su funerale est istadu fatu su 2 de Austu in sa crèsia de Santa Sabina in Patada, cun sa presèntzia cummòvida de tantas persones e de amigos meda.

POETAS PATADESOS

Sos versos. Su tusorzu

Sa roba est in sa mandra dae manzanu
totu unida, pronta a l'ispilire,
sos tusores a fortighes in manu
betant boghe: alè a trobeire!

Si movent lestros sos trobeidores
prima de totu tenent sas biancas
a bentre a chelu lis prendent sas ancas
e sos trofeos porrìnt sos minores.

Acò s'armoniosu tichi taca
sa mùsica de sas fortighes in motu
sos tusores allegros a fiotu
si puntilliant mujados totu afaca.

Giuanne ch'est ispìciu si nd'abusat
de sos collegas, s'istintu lu tirat,
fatu a un'ala a s'àtera la girat
in unu sinnu est sa berveghe tusa.

Acollas totu tusas totu cantas
cun sos marratzos a su sona sona
s'antzianu lis betat s'abba santa
nende bazi cun deus in ora bona

Sas bajaneddas pijant sa lana
cantende bellos mutos de amore
e totora a sa cua unu tusore
faghet su tzinnu a comare Fulana.

Compa', betade a bière, Servadore
faeddat a compare Nicolinu
como bi cheret una tatza de binu
chi allegrat e assutat su suore.

Como chi su tusorzu est postu in bia
a sa segus tundimus a comare,
già la tundo deo pro sa prima bia
essit Larentu in vena de ischertzare.

Coragieddu pitzocos, sa faina
contat finida, un'alza, una niedda
bi nd'azis solu e una etonina
narat su betzu cun sa berritedda

Intantu a boghe sunt sas coghineras
su bustu est prontu benide cun lestresa,
in s'umbra de un'èlighe sa mesa
ch'ant sistemadu suta sas aeras.

Apena chi sa zente at manigadu
sa peta de su tusorzu bona e rassa
su ballu tundu, su passu torradu
nde pesant su dillu e sa dassa.

Babbu Sanna de fronte a sa chimera
a divertire isse puru si nche betat,
ca non podet ballare isse poetat
e li bogant de cabu a tarda sera.

Àteros annos menzus, sos bajanos
cun sas bajanas cojuados noos
narant sos invitados, e sas manos
si tocant totus allegros e briosos.

Giuseppe Monzitta

POETAS TULESOS

Franco Masia

Sa vida

Franco (Frantziscu) Masia de mama Aligheresa e babbu Itiresu, naschet in su 1954 in sa bidda de Tula, in provìntzia de Tàtari. Dae cando fiat piseddu aiat una passione manna pro sa poesia e pro sa literadura.

Pro netzessidades e impignos in su tribàllu at dèvidu lassare chito sos istùdios. Fiat su segundu fizu de una famiglia formada dae unu frade prus minore e dae bator sorres.

In gioventude at sighidu a s'istruire pro contu sou, sighende diversos cursos de ispetzializatzione cun sacrificziu, est istadu responsàbile de una impresa minore de ediltzia, triballiende agiumai semper in fora de sa bidda, e in particolare in Costa Ismeralda.

Sa passione chi aiat pro su mundu de sos assòtzios l'at agiadu a àere ruolos de importu in s'organizatzione imprenditoriale, difatis est istadu Presidente Provintziale, Dirigente Regionale e pro 10 annos at fatu parte de sa direzione natzionale.

In su 2004 s'est ismalaidadu e sos dutores l'ant cussizadu de si pònnere a riposu. Dae tando s'est impignadu cun profetu a sa passione chi aiat lassadu a un'oru dae minore, balanzende totus cussas sabiesas e esperièntzias umanas, sotziales, sindacales e de tribàllu chi at bìvidu. Nos at lassadu in su mese de abrule de su 2022.

POETAS TULESOS

Sos versos Sos poetas.

Narant chi sos poetas, cussos prus atentos
gitant duas concas, duos coros e duas ànimas
e cando sunt ispirados, cummossos e cuntentos
prus densas e copiosas lis falant sas làgrimas
ca sunt sintzeros e nòbiles pro issos sos intentos
e s'afetu ponzant in iscritos a istrumadas
e est pro cussu chi umilmente tento de fàghere menzus rima
ca su ligamentu chi, bos apo, est oe duas bias prus forte de prima!

Cando falat lentore e brina
in manzanadas de ieros fritos
tra concas, coros e ànimas partint conflitos
chi atraessant sas membras e s'ischina
e tando musa, sa prus diamantina
tramutant pessamentos in iscritos
e cando mancu l'imbaras e ti l'isetas
ti abbizas chi faghes parte tue puru de su mundu de “sos poetas”

Franco Masia

POETAS TULESOS

Piera Rosa Porcu

Sa vida

Piera Rosa Porcu est nàschida in Tula su 25 de Frearzu de su 1949 e s'est laureada in sa facultade de "Scienze Politiche" in s'Universitàde de Tàtari. A s'impignu professionale at semper aunidu sa passione manna pro sa polìtica, su sindacadu e su voluntariadu, cun ruolos de dirigèntzia in sas ACLI provintziales, in su C.I.F. de Tàtari e in sa Cisl, in ue est istada dirigente natzionale pro sas "Pari Oportunidades".

At semper àpidu una vocatzione poètica, e difatis at retzidu maicantos prèmios pro sa vena literària sua. Tres poesias in limba sarda sunt istadas musicadas e registradas dae su Coro de Tula, chi las at cantadas e postas in mostra in sos cìrculos sardos de su continente e de s'Europa. In su 1995, at retzidu su Prèmiu Ispetziale de su Presidente de sa Repùblica Italiana in su cuncursu internatzionale "La donna si racconta", cun sas poesias "Padre" e "Sas Doas", chi faghiant parte de s'òpera "Padus Amenus".

POETAS TULESOS

Piera Rosa Porcu

Sa vida

In su 1997 sa Nemapress Edizioni de s'Alighera at publicadu un'òpera de poesias suas chi est istada presentada in su teatru tzìvicu de Tàtari cun su tìtulu “Occhi verdi di un tempo”.

Pro paritzos annos s'est dedicada a sa mùsica, a su càntigu e a sa fotografia, ma a sa fine est torrada a sa passione sua pro sa poesia, retzende in Guidonia, in su 2016 e in su 2017, duos atestados in su cuncursu de “Autori di Mogol”.

In su mese de Santugaine de su 2017, cun sos versos “Fragile Terra”, est acudida a sas finales de su cuncursu regionale de poesia de su INTERCRAL in Casteddu. At iscritu unu segundu liberu intituladu “Custu est unu paradisu terrestre”. Piera at lassadu custu mundu su 15 de Frearzu de su 2024.

POETAS TULESOS

Sos versos Ammentos

Carignadas a sa muda
dai sas umbras amadas Cun sas
manos paradas
chirchende consolu
dai s'alenu de su fogu
Ue sas fiamas brincant
allumende su logu.

E semus in cue
in cussa otomana
a nos abbaidare
a nos arrejoare
de sos afetos andados.

Sa pinna curret sola
subra pabilos de dolore
sas manos tuas
sinnadas de peleas
sighint che tando
a laminare sa lana
a laminare sa lana.

Piera Rosa Porcu

Comune de
Tula

